

[1-] N:o 4.

Luonnon suojelijat.

Kirj. *Alli Vihonen.*

[2] „Pilkku” on myötävä.

Kirj. *W. T. W.*

„Pitkälle matkalle”.

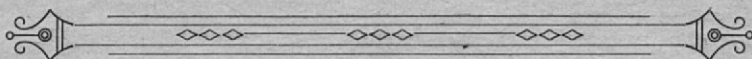
Kirj. *Tahvo Kärppä.*

Saarelan pihalla.

Kirj. *Artturi Jokio.*

Luonnon suojelijat.

Kuvaelma.

Kirj. *Alli Wihonen.*

HENKILÖT:

<i>HALTIATAR</i>	}	hengettäriä.
<i>AUVO</i>		
<i>TESSO</i>		
<i>KAIJA</i>		

Tapahtumapaikka kukkula, jonka laella haltiatar istuu kruunu päässä, valkeat suortuvat olkapäille valuen, valkoisessa puvussa.

HALTIATAR.

Suuri on eläinvaltakuntani. Lukematon on joukkoni. Kaikkiällä metsässä elää alamaisiani. Ne liikuskelevat hiljaisina ja rauhallisina, eläen onnellista elämäänsä luonnon suuressa asuntolassa. Iloa ja riemua ne luovat ympärilleen, mutta toiset joskus pelkoa ja kauhuakin kiljunnallaan sekä petomaisuudellaan.

Ihmiset väliin koettavat häiritä alamaisteni onnea kidutamalla niitä. Silloin katselen heitä suruisin mielin. He unohtavat, että eläin tuntee kipua niinkuin ihminenkin.

Mulla on monta käskyläistä, hengettäriä, joiden tehtävänä on seurata eläinteni elämää ja tuoda tietoja eri tapahtumista. Nyt he ovat par'aikaa tarkastusmatkoilla. Mitä tietoja he tuonevat! Pian kello lyö, ja silloin kolme heistä saapuu eri tahoilta tänne; he saavat kertoa näkemistään ja kuulemiaan.

(HENGETTÄRET TULEVAT.)

Terve, te uskolliset käskyläiseni. Olette noudattaneet määräystäni ja saapuneet oikealla ajalla. Kertokaapa, kuinka kansani voi valtakuntani eri kulmilla.

Mitä näit sinä, Auvo?

AUVO.

Ma kuljin kauniilla metsätiellä,
mi halki harjujen suurten vie,
sain riemun aihetta paljon siellä;
niin kului nopsasti pitkä tie.

Sun valtakuntasi lapset liikkui
siell' ilo silmistä loistaen,
niin ketterästi ne puissa kiikkui,
kun kuului aurinko kultainen.

Näin oravaisen; se hääri, hyppi,
ja kiiti latvoista latvoihin.
Kun kävyst' irti se ruokaa nyppi,
niin iski silmää se mullekin.

Nous kiuru pilviin, sen välkkyi siipi,
kun päivä peitti sen säteillään, —
sen sävelsoinnut ne tulvehtiipi,
pois poistain rinnoista roudan, jään.

Ja muurahainen se kulki, kantain
niin suurta kuormaa. Mut luokse sen
jo saapui kumppani, avun antain,
ja kuorma nyt oli köykäinen.

Niin paljon muutakin kerrottavaa
mull' oisi hauskalta retkeltäin.
Se antaa onnea, silmät avaa,
kun luonnon ihmeitä tarkkaa näin.

HALTIATAR.

Sain hyvää ja kaunista sinulta kuulla, se mieltäni vir-
kistää. Metsäni, ilmani, maani kansa ovat sopusoinnussa
siellä. Sinua, Auvo, tahdon kiittää.

Mutta, Tesso, miksi sinä painat pääsi alas, miksi on
mielesi murheinen?

TESSO.

Ei oo nyt ilon syytä mulla

HALTIATAR.

Siis kerro, mikä suru sulla?

TESSO.

Kuljin kiirein askelin,
 jouduin suuriin suruihin;
 tuskaa vain
 nähdä sain.

Seisoi nuori hevonen
 peloissansa väristen.
 Juovuspäissään ärjyi mies,
 äyski, tiuski minkä ties,
 kiroukset karkeet sinkui,
 ruoskan siima vinkui . . .
 Kauheaa on kuvitella:
 tuskaa joka askella
 kärsiä saa jalo luotu,
 avuks' ihmiselle suotu

Nä'in: markkinoita kohti
 mies tuo hevostansa johti.
 Pahuus siellä rehottaapi,
 rahanhimo vallan saapi,
 säälin tunne poissa on,
 julmuus valtas inehmon,
 ja hän kirkuu, kiroaa,
 kehuu, sättii, mellastaa,
 kaiken suuren kehnoutensa
 purkaa siinä hevollensa.
 Markkinat ja vaihtoretket
 hevoille tuo tuskan hetket . . .

Mun täytyi silmäni kääntää pois.
 Ken markkinajulmuutta katsoa vois!
 Ken, ollen keho ja julkea,
 vois kurjuuden keskellä kulkea,
 jos voimaton hän auttamahan
 on vastaan valtaa pahan;
 Oi haltia, tuskaan kun mieleni nääntyi,
 niin toivoen aatos taas sinulun kääntyi:
 sä luomakuntasi tuskat kostat
 ja senkin oikeuksiinsa sä nostat . . .

HALTIATAR.

Tuskas ymmärrän. Apuni lupaan. Mutta kerro jotain vielä.

TESSO.

Näin siellä vanhan hevosen,
 jo horjuin kävi kulku sen,
 se iän oli kangistama,
 työn, vaivain, tuskain lannistama.
 Nyt levon tarvinnut se oisi,
 vaan ken sen hevoselleen soisi!
 Se nuorna kyllä paljon kai
 osakseen rakkautta sai,
 vaan vanhana nyt
 ei riittänyt!

Se palvelulla ei enää jaksa,
 ja kukaan siit' ei paljon maksa,
 vaan kehua kun oikein koki,
 sai siitä jonkun markan toki.

Niin palvelija uskollinen
 sai jäädä käsiin huijarien,
 jo pois sen rauhan hetket jäivät
 ja alkoi kurjat tuskan päivät.

Oi, tätä kun ma muistelen,
 niin murhe murtaa sydämen.

HALTIATAR.

Ei ihme, ettet iloiten
 sa saapunutkaan retkeltäsi.
 Vaan usko: ajan vierien
 saa voiton oikeuden käsi.
 Niin, usko, toivo aikaa uutta,
 valoisampata vastaisuutta!

Kun yhdessä me työskennellään,
 niin pahan kitkemme me pois,
 ja sitä voimaa ei oo kellään,
 mi sulut esteeksemme lois!

Mutta sinä, pikku Kaija, mitä sait sinä retkelläsi nähdä?
 Oliko kulkusi hauska kuten Auvon vai ikävä kuten Tesson?

KAIIJA.

Iloinen tie oli mulla,
 hyvää mä nähdä sain,

hyvää ja kaunista paljon.
Kerronko matkastain?

HALTIATAR.

Kerro, kerro. Me sinua kuuntelemme.

KAIJA.

Näin talon puhtaan ja sievän, soman,
näin lapsijoukon ma viattoman,
mi siellä, omassa kodissaan,
löi leikkiä, lauleli laulujaan.

Mä myöskin kurkistin omettahan
Kas, siellä valoa virtanahan!
Siell' lehmäin karva se kiilsi niin,
ja sielläkin yhdessä iloittiin:

Siell' lampaat nakersi heiniänsä
karitsat kimpoili leikkisänsä,
ja possut pienetpä kilvoten
ne kiitivät peittohon pahnojen.

Ja kohta saapuvan sinne huomaan
ma nuorten, vanhojen ruokaa tuomaan.
He toivat runsahan ravinnon;
myös rakkautta jaella heillä on.

Tuo kaikki mieltäni virkistyytti,
se onnentuntehen rintaan sytti.
Ma toivoin: oi, jospa kaikki vain
vois toimia rakkautta osottain!

HALTIATAR.

Hupaista oli kuunnella kerrontaasi, sinä pieni Kaija. Se todellakin hälvensi sitä surua, jonka Tesson kertomus herätti.

Ilo ja suru, onni ja kärsimys ovat maailmassa toinen-toiseensa kiedotut katkaisemattomilla siteillä. Ihmiset, eläimet, kasvitkin saavat tuntea samaa kohtaloa. Ihminen voi paljon lievittää eläinten tuskaa ja tuottaa niille iloa, mutta sen hän tekee ainoastaan silloin, kun hänen oma olentonsa on puhdistunut raakuudesta ja julmuudesta, silloin, kun hänen sydämensä on täyttynyt ihmisiä ja eläimiä kohtaan ominaisuudella, jota nimitetään rakkaudeksi.

„Pilkku” on myötävä.

Vuoropuhelu.

Kirj. W. T. W.

Torpan tupa. Sisustuksena pitkä pöytä, seinäkiintoinen penkki, vuode, pari tuolia, rukki ja vyyhepuut. Seinällä penkin yllä riippuu yksipiippuinen haulikko.

Mari ja Eeva istuvat pöydän ääressä juoden kahvia.

MARI.

Niinhän se on, eivät teidän maat ole niin alavilla paikoilla kuin meidän. Nämähän ovat niin hallanarkoja, ettei toisia Isontalon mailla.

EEVA.

Tiettyähän se on. Ja jo se meidän Ville sanoikin, että kyll' ei sen Eljaan tarvitse tänä syksynä vilja-aittansa hinkaloita liikutella. Mutta ehkä te vielä toimeen tulisitte, jollei sitten tuolla Mutasuon niityllä olisi sitä tapahtunut.

MARI.

Niinpä vaimenkin. Oikein on ikävä sitä ajatellessakin. Kun meidän Eljas nyt kerrankin oli saanut paraimman niittynsä kuntoon — sitä hän jo vuosia oli hokenut — kun hän sitten sinne uuden ladonkin rakensi, niin tulee salama ja polttaa poroksi niin ladon kuin heinätkin. Kolme osaa meidän heinistämme siinä meni, neljäs jäi talven varoiksi.

EEVA.

Muistan minä niinkuin eilisen päivän sen ukkosilman. Kun se savu tuolta Multasuolta päin alkoi nousta, niin aivan minun sydämeni hätkähti, ja ensimmäisenä minä huusin Vilelle, että nyt ne meidän niittymme heinät menivät. Mutta kyllä minä sinunkin puolestasi itkuksi pistin.

MARI.

Mutta olisit nähnyt meidän Eljasta sinä iltana. Tuossa hän istui vuoteen laidalla ja imi piippuaan. Sammuut se oli, mutta siinä hän vaan istui ja katsoi pimeään tuvannurkkaan. Monta tuntia hän niin istui eikä virkkanut mitään. Sen vaan näin, että joskus leuka vähän tärähti ja taisivat

siinä silmätkin vähän kosteat olla. Mutta sitten, kun jo alkoi aamu valjeta, kääntyi hän, nykäsi minua ja sanoi: „Mari, lähdetään huomenna kirkkoon, niin minusta olisi hyvä“. — Sehän oli sunnuntai seuraava päivä. — Ja sitten vasta painautui hän makuulle Hän on niin malttava luonoltaan.

EEVA.

Niin, olisipa siinä toinen malttinsa menettänyt
(*Pieni hiljaisuus*). . . Ja nyt hän siis aikoo „Pilkunsa“ myödä?

MARI.

Niin, „Pilkku“ on myötävä.

EEVA.

Ainoa hevonen sitä tietä, markkinoille!

MARI.

Niinhän sitä täytyy. Ei se „Pilkku“ enää niin voimissa ole, niinkuin tiedät, jo se on käynyt vanhaksi. Eihän siitä niin suurta sääliä olisi muuten, vaan kun Eljas on nyt siihen niin mieltynyt.

EEVA.

Tosiaankin, niinhän hän on sitä vaalinut kuin silmäteräänsä.

MARI.

Vaalinut on, ja monta vuotta. Silloinhan hän jo, kun nuorena miehenä Hovilaan rengiksi tuli, sai „Pilkun“ hoitaakseen. Sillä oli Hovilan herralla sellainen tapa siihen aikaan ja taitaa olla vieläkin — minähän olin siellä piikana silloin, — että hän jokaiselle rengille antoi hoidettavaksi oikein nimikkohevosen kullekin. Eljakselle hän antoi „Pilkun“. Ja niinkuin omaa silmäänsä hän sitä päivin hevostaan hoiti. — Kun meille sitten tuli kuuliaiset Eljaksen kanssa, niin muistan vielä, mitä herra sanoi minulle: Kyllä se hyvin vaimon hoitaa, joka hevosestaankin noin huolta pitää. — Toiset taas ilkimyksissään sanoivat: Ei se jouda muijaansa ensinkään hoitamaan; hevostaan se vaan vaalii.

EEVA.

Onpa vaan hoitanut; eipä sinulla vaan huolen päiviä ole ollut.

MARI.

No, en minä vaan Eljasta hiuskarvankaan taittamisesta syytä. Ja sen minä uskon, että siinä se mieskin kunnan miehenä ja hyvänä miehenä pysyy, kun ei raakalaiseksi luontokappaleita vastaan antaudu. Ja niinhän se on Eljas lapsillekin niin hellä, kuin vaan voi olla raskaasta työstä tullessa. Onhan tässä maassa raatamista ollut, ja jo se olisi miehen luonnon muuten kovettanut. Toisinaan on Eljas tullut lypsäessäni läävään ja Kirjoa taputellut ja sanonut: No, Kirjo, annappa nyt Marille täysi rainta! Mutta varsinkin hän hevoseensa on ystäväitynyt.

EEVA.

Arvaahan sen, kun kaiket päivää sen kanssa on, kesällä kynnyssä, talvella metsässä. Johan siihen vuosien kuluessa ehtii kiintyä.

MARI.

Kiintyyhän sitä niinkin, mutta kyllä vaan Eljas jo Hovilassa siihen niin liittynyt oli. Se minusta oli oikein niinkuin lystikästä, miten vaikea Eljakselle alkoi olla „Pilkusta“ luopuminen, kun tätä torppaa ajateltiin. Isontalon isäntä tarjosi aina vähän päästä meille tätä. Perhettä oli meille karttunut, ja aivahan sitä paremmin tässä elää kuin rengin palkalla.

EEVA.

Ja eikö ne Hovilan väet aina ole tahtoneet pitää palvelusväkeä, jolla ei ole lapsia?

MARI.

Sehän siinä myös oli. Johan meille alkoi ahtaaksi käydä tai oikeimmittain toiset nureksuivat sitä. Mutta niin se herra vaan näkyi olevan tyytyväinen Eljakseen, ettei hän kehottanut muuttamaan. Kuitenkin halutti meitä tämä torppakin, mutta niin minä vaan uskon vielä nytkin, että siksi se Eljas epäröi, kun pelkäsi, että piti „Pilkusta“ luopua.

Jo minä häntä toruinkin. Kerran hän jo oli ottamassa torpan kontrahtia, mutta silloin hirnahti „Pilkku“ tallissa, niin että yli pihan kuului. Ja eikös se Eljas taas sanonut tuumivansa.

EEVA.

Ihanko todella, vahva mies niin helläluontoinen?

MARI.

Kyllähän sen kaikki näkivät, mutta eivät ne muut sitä niin tarkoin tietäneet kuin minä. — Ja erota siitä sittenkin piti, kun tänne muutettiin. Mistä se herra lie saanutkaan tietää, että Eljaksesta oli niin vaikea luopua „Pilkustaan“, mutta niinhän se kävi, niinkuin tiedät, että hän lahjoitti „Pilkun“ erojaismuistoksi Eljakselle.

EEVA.

Niin olihan siitä silloin puhetta, kyllä se silloin joka kylässä kuultiin (*Lyhyt vaittelo*). . . . Taitaapa olla miehellä sääli luopua siitä?

MARI.

Sanos muuta; sääli, sääli. Toistakymmentä vuotta on sillä tämän torpankin mailla työtä tehty. Vaikka niinhän se on, ettei siitä enää pitkäksi aikaa töihin ole. Huonoksi on „Pilkku“-raiska käynyt. Jalat ovat päässeet turvottumaan, ja on niihin polviinkin sellaiset pussit kasvaneet.

EEVA.

Entä joko se haava takajalassa on parantunut?

MARI.

Johan se on ollut terve. Toissa viikolla Eljas sillä jo keveämpiä töitä alkoi tehdä. Mutta niin minä luulen, ettei siitä enää koskaan raskaampiin töihin ole. Joutaisi „Pilkku“ päästä lepoon; onhan sillä jo ikää. Mutta ainahan sellaisen saa markkinoilla kaupaksi. Jos eivät muut huoli, niin kelpaahan se vielä mustalaisille. Joitakin kymmeniä markkoja sillä voi saada.

EEVA.

Ainahan sillä vielä jotain saa, kun hyvästi sattuu niin enemmänkin.

MARI.

Niinpä vaan. Ja keväällä, jos jaksetaan, niin ostetaan uusi tai vuokrataan kyntötoimiin muualta Tuonne se Eljas meni valjastamaan. Kauan se siellä viiptyikin.

EEVA.

Ei taida olla miehellä keveä matka.

MARI.

Ei, ei. Hänellehän minä tässä kahvit keitin. Mutta jopa tulee . . . *(Eljas tulee vaiteliaana, kättelee vierasta. Istuu pöydän päähän. Mari kaataa kupin kukkuroilleen kahvia, Eljas kaataa kermakannusta maitoa. Sitten hän ensin ryypyn imettyään kuppinsa yltä puhkeaa puheisiin).*

ELJAS.

Jumala auttakoon, mutta minä en lähde markkinoille.

MARI

(kummissaan).

Mitä, mitä sanot?

ELJAS.

Sitä, että minä en lähde markkinoille.

(Vaimot ihmeissään katselevat vuoroin toisiaan ja Eljasta.)

ELJAS.

Seisoin tuossa pihalla ja siitä ohi ajoi markkinamiehiä. Kolhonkylän poikia näkyivät olleen. Mutta ne raakalaiset pieksivät hevosiaan kuin riihtä puineet olisivat. Ja vasta ovat sinne matkalla; minkälainen se tulo sieltä on, kun ollaan viinapäissään? Eivätkä ne edes olleet mustalaisia! — Sano, Mari, millä tavalla sitten mustalainen hevostaan kohtelee!

MARI
(*ensin epäroiden.*)

Eihän, eihän sinun ole pakko mustalaisille myöä. Onhan niitä muitakin.

ELJAS.

On, on muitakin, mutta sen minä tiedän, ettei „Pilkusta“ muille ole, ei ainakaan kauaksi aikaa. Onko siitä takeita, että muutkaan paremmin pitävät? Ja myövät lopuksi kuitenkin mustalaisille.

MARI.

Eihän se sitten enää sinun syysi ole, jos toiset möisivät sen mustalaisille.

ELJAS.

Mari! Jätä tuo ajatus, Mari!
(*Lyhyt vaihtelo.*)

MARI.

No, mitä sitten aijot tehdä?

ELJAS
(*on vaiiti.*)

MARI.

Riisuitko sitten hevosen?

ELJAS.

Riisuin Mutta en sitä enää talliin pane. (*Harvaan ja varmasti.*) Ahomäelle sen vien, sinne mäen rinteeseen saa „Pilkku“ nukahtaa.

MARI.

Aijotko tappaa sen?!

ELJAS.

Aijon, aijonpa kyllä! Sietää jo saada vanhusparka levätä.

MARI.

Mutta oletko sinä jo . . . ? — Nälkäanhän tässä jäätin hallan tautta. Ukkosentuli poltti heinät. Kova talvi on edessä! Nyt ei kelpaisi raha!

ELJAS.

Maltahan toki mielesi, Mari . . .

MARI.

No, tottahan on, ettei „Pilkusta“ enää ole suuriin töihin; remppautuisi vaan. Mutta kyllä se vielä pari vuotta mustalaiskuormia kuljettaisi . . . Ehkä sata markkaa, ainakin viisikymmentä sillä saisit!

(Eljas vaii. Mari katsoo häneen odottaen vastausta.)

MARI

(kiihtyen, mutta ei vihasesti).

Tai jos et sinä henno lähteä sitä myömään, niin lähden minä. Ja saat nähdä, että monta kymmentä markkaa minä kotia tuon.

ELJAS

(vakavasti).

Niitä rahoja ei tämän torpan hyväksi oteta. Niitä ei koskaan tuoda tänne, niitä rahoja ei missään ole. *(Nousee; kiivastuen.)* Totisesti, onko eläin kivi, jonka saa heittää mihin tahtoo?! *(Istuu jälleen).*

MARI.

Ei olekaan. Vaan sopiiko köyhän miehen viskata omaisuutensa, niinkuin kiven, mihin vaan? . . . Ajattele, Eljas, tosissani minä puhun. Ajattele lapsiasi, eihän meille tule pian neuvoksi muu kuin mieron tielle taivaltaminen . . . Sano sinä, Eeva, mitä sinä tuollaisesta ajattelet? Onko tämä nyt mahdollista mitenkään, tällainen?

EEVA.

Enhän minä . . . Kyllähän se minustakin liikaa . . .

MARI.

Sanos muuta! Rikkaammatkin ne jo monta kertaa olisivat myöneet mustalaisille, mitä sitten meikälaiset! Tätä en ymmärrä ainakaan

ELJAS

(on nojannut päänsä käsiinsä pöytää vasten ja katsonut eteensä seuraamatta puhelua, nostaa päänsä; keskeyttäen Marin).

Omaatuntoa vailla on se mies, joka heikompaansa lyö. Se raakale, joka lyö hevostaan, se ei siedä ihmisen nimeä. Ja sen minä tahtoisin sanoa, että tulkoon maailman rikkain mies tuossa vastaan ja sanokoon: tuhat markkaa saat, jos lyöt „Pilkkuasi“, niin vastaisin: Millä tuhansilla se kalvetus omastatunnostani sitten lunastettaisiin? . . . Viaton hevonen ja lisäksi se, joka tässä kolmantena on torppaa rakanut. Turva ja ystävä se on ollut. En vihamiestäni, en metsän petoa soisi kidutuksella kuolemaan.

MARI.

Mutta mistä sinä tiedät, että

ELJAS.

En myö hevostani, en mustalaisille enkä muille. *(Nousee ja ottaa takanansa seinällä riippuvan pyssyn).*

MARI.

Mutta, Eljas, ajattele: talvi on edessä, köyhyys käsissä

ELJAS

(vähän liikutettuna).

Mari, se on totta, köyhyys tässä tulee vastaan, kova talvi edessä on. Mutta, Mari, sehän on varmaan oikein, että ei meitä saa köyhyys masentaa. Ei saa masentaa niin paljoa, että väärin tekisimme. Ja sen minä köyhä ja yksinkertainen mies voin sanoa, että on väärä heikompaansa uhrata oman onnen vuoksi. Voi sitä, joka vähempänsä avuttomaksi hylkää; voi sitä joka heikompaansa lyö! Ja mikä on hevonenkaan muu kuin heikko luontokappale, jonka on ihmisen apuun turvauduttava? Tuo iso, väkeväruumiinen eläin se luottaa ihmiseen, ja milloin se on siitä väärin ihmistä palkinnut? Mari, sano?

MARI.

Eljas . . . Eljas . . .

ELJAS.

(harvalleen).

Onhan tässä monesti köyhyys ovella kolkutellut. Mutta eipä meillä ole ollut raskasta huolien taakkaa silti kannettavana, sanos Mari.

MARI.

Eljas, . . . ei ole.

ELJAS.

Niin, ja „Pilkku“ se on ollut puutteen kolmas jakaja. Eihän sen ruokko ole kehuttava ollut, vaan eipä sen ole tarvinnut kestää kovuutta ja sydämättömyyttäkään *(Liikutuksesta katkonaisesti.)* Antaa sen, turvan ja ystävän, ensimmäisenä päästä lepoon . . . Mari, anna lakkini tänne! *(Menee ulos pyssyineen. Mari vaiteliaana seuraa häntä katseillaan.)*

EEVA

(vaitiolon jälkeen).

On sillä luja luonto.

MARI.

Jo hän tuota vähän eilen illalla maata pannessa puhui . . . Pitäisihän sitä „Pilkku“ vielä saada nähdä.

EEVA.

Lähdetään! *(Menevät ovelle, josta Eeva ulos, mutta Mari pysähtyy, kääntyy ja nojautuu uunin kylkeä vastaan.)*

MARI.

En mene, en voi! *(Mietteissään.)*

ELJAS

(tulee).

Missä on sinulla sitä tuoretta leipääsi? *(Mari menee ikkunalle, josta ottaa leivänpuolikkaan).* Anna se minulle! *(Mari antaa. Eljas ottaa Maria kädestä.)*

ELJAS

(liikutettuna, ääni väristen).

Mari, eihän tämäkään ole helppo tehtävä, tiedäthän sinä sen Mutta se nyt on kerran tehtävä kuitenkin. *(Huomaa läpi ikkunan jotain; viittaa sen läpi ulos; helästi:)* Katso, lapset ovat tulleet jo suolta kotiin, katso, miten ne „Pilkkaa“ hyväilevät. Näetkö Reettaa, kuinka se taputtaa ja Kalle sitten kaulaa silittää. Ja on vielä Elsalla syksyn viimeisiä viheriöitä ruohoja, niitä se lapsi tarjoo ystävälleen . . . Viimeistä kertaa, viimeistä . . . Hyvästi Mari! . . .

MARI

(tuskin kuuluvasti).

Hyvästi!

(Eljas menee. Mari jää seisomaan oven suuhun.)

MARI

(hetken päästä).

Jumala sinua siunatkoon!

„Pitkälle matkalle.”

Vuoropuhelu.

Kirj. Tahvo Kärppä.

HENKILÖT:

LAATUSKA.

HEIMOSKA.

KALLE, Laatuskan poika.

MIEHEN ÄÄNI *(ulkopuolelta).*

(Köyhästi kalustettu tupa. Laatuska ja Heimoska pöydän ääressä jutellen. Kutovat sukkaa, juovat kahvia, t. m. s.)

HEIMOSKA.

Jaa-a, saa kuin saakin sitä monet työt tehdä ja vaivat nähdä ennenkuin kakaroistaan ihmisiä saa. Totinen tosi

se on. Ohoh! Mutta eihän niitä vaivojaan kadu, kun keran onnistuu. Iloa sitä on minulla lapsistani ollut.

LAATUSKA.

Eihän tuot' ole ollut surua minullakaan, vaikka enpä minä vaivaa paljonkaan siinä kasvattamisessa nähnyt. Tuossa ovat saaneet vehkaroida miten ovat osanneet ja mitä ovat halunneet. Turhaan olisin huolta pannut, jos sen enemmän olisin heitä silmällä pitänyt.

HEIMOSKA.

Minä ainakaan en osaa turhiksi vaivojani sanoa. Moni kyllä naurahtikin, kun minä aina koetin neuvoa — vaikka ankaraa kättä en käyttänyt, sen Jumala tietää — mutta hyväksi on kaikki tullut. Kalle on nyt naimisissa ja Rauhaniemessä voutina kolmatta vuotta. Isäntäväki on keuhnut häntä minulle, ja hänen vaimonsa on myös sanonut, että hyvä mies Kalle on hänelle.

LAATUSKA.

Kalle-poikahan se minullakin on, ja aivan saman-ikäinen onkin kuin sinunkin Kallesi. Hyvä mies hänkin on, sen uskon, vaikka kyllähän hän hieman kiukkuinen ja pahankurinen oli pikku poikana. Aina hän teki oman päänsä mukaan.

HEIMOSKA.

Missäs se sinun Kallesi tätä nykyä oikein oleilee?

LAATUSKA.

Jaa, Herra hänet ties. Lähes vuosi — niin, yhdettätoista kuukautta, — on siitä kun hänestä viimeksi kuulin.

HEIMOSKA.

Etkö tosiaankaan ole sen jälkeen mitään tietoa saanut ainoasta pojastasi?

LAATUSKA.

En ole, eikä nuo tytötkään näy olevan liian ahkeria itsestään ilmoittelemaan. Kaisa ei ole moneen viikkoon käynyt katsomassa, vaikka on tässä aivan lähellä piikana,

ja Venla kyllä lähetti viime viikolla kirjeessä viisi markkaa, mutta kylläpä olikin kulunut aikaa siitä kuin hän viimeksi oli itsestään mitään tietoa antanut.

HEIMOSKA.

Minun tyttäreni ja poikani kyllä säännöllisesti käyvät minua katsomassa, ja jos ei sovi käydä katsomassa, toimittavat muuten jotain sanaa. Oikein Jumalaa heistä kiitän. Nuorinkin alkaa nyt olla lähtökunnossa. Vaivat niiden kanssa on saanut nähdä, mutta kyllä ne ne vaivat mak-savat.

LAATUSKA.

Niin, se riippuu siitä, millaisia lapsia sattuu saamaan.

HEIMOSKA.

Sitä minä en suurestikaan usko. Kyllä lapsesta tulee enemäkseen sellainen kuin hänestä kasvatetaan. Kaikilahan heillä on pahoja taipumuksia — sellaisia kuin että he muitten tavan tai muuten sattuman johdosta rupeavat kiskomaan kärpäsiltä siipiä, ja muuta sellaista; mutta lapsen sydän on niinkuin vaha, mikä siihen koskee, se siihen jäljenkin jättää, ja niinpä hyvä opetuskin kantaa hedelmän.

LAATUSKA.

Tuollaiseen puheeseen minä en paljonkaan luota. Ja sellaista viatonta huvia, kuin esim. siipien repimistä kärpäsiltä, minä en pidä kerrassaan minään. Jotainhan niiden lasten pitää saada aikansa kuluksi hommata!

HEIMOSKA.

Hyvä ihminen, mitä sinä puhut! Viatonta huviako siipien repiminen kärpäsiltä! Minusta se on julminta, kamlinta mitä ajatella saattaa. Melkein samaahan se on, kuin jos ihmiseltä rupeaisi käsiä repimään irti. Se on raakuuteen kasvattavaa ja opettavaa, siitä minä olen varma, enkä ole koskaan sallinut sellaista lasteni tehdä.

LAATUSKA.

Ihmisiä niistä siltä muittenkin lapsista on tullut, ja tulee. Enkä minä tiedä, onko sinulla mitään ihan erityistä

kehumista omissasi. Sen kumminkin tiedän, että minun lapsistani ei ole järin paljon pahaa ikinä sanottu — ei silti että olisin sentään kuullut sinun lapsistasi senkään vertaa.

HEIMOSKA.

Niin, mitäpä syytä niistä on riidellä. (*Hetken aikaa hiljaisuutta.*) Mutta lieneepä aika minunkin jo lähteä. On tullut tässä jo istutuksi luullakseni parisen tuntia kaikkiaan. No, hyvästi nyt. Pistäy sinäkin mua katsomassa kun töitäsi satut joutamaan.

LAATUSKA.

Saahan tuota käydä. Hyvästi, hyvästi. (*Heimoska menee. Laatuska puuhailee yhtä ja toista.*) Oho, ja-a, kyllä se on vähän olevinaan tuo Heimoska. Ettei muka karpä-siltä siipiä! No jo nyt jotain.

MIEHEN ÄÄNI
(*ulkopuoletta.*)

Korkeintaan viisi minuuttia aikaa saat.

KALLE LAATUNEN (*tulee sisälle.*)

LAATUSKA (*nousee.*)

Herra Jumala, Kalleko se on!

KALLE (*karsaskatseinen, „hampuusimainen“.*)

Kalle se on, Kalle juuri, mutta pelkäänpä, että se toinen, jonka nimen myös lausuit, ei ole tässä mukana. Toisenlaiset saattajat on.

LAATUSKA.

Hyvä isä, ihanhan sinä säikäytät minut. Mihin sinä olet menossa? Ja minkälaiset saattajat sinulla on? — Mutta istuhan toki ensin. Kiehautan tässä kahvit, taisi jo ehtiä jäähtyä.

KALLE.

Ei kannata, sillä kuulit kai, että viisi minuuttia sain luvan tässä viipyä.

LAATUSKA (*neuvotonna*).

Mitä se merkitsee?

KALLE.

Se merkitsee, että minä olen menossa pitkälle matkalle. Oikein kruunun kyydillä.

LAATUSKA.

Ehän . . . ? Voi Herra Jumala!

KALLE.

Ihan justiinsa. Isoon-Jussilaan, tiilenpäitä lukemaan — kuinka tahdotaan sanoa.

LAATUSKA (*vaipuu istumaan*).

Mitä sinä onneton sitten olet tehnyt?

KALLE.

Satuin pitelemään puukkoa hieman varomattomasti.

LAATUSKA (*kauhuissaan*).

Murhamieskö?

KALLE.

Ei juuri, mutta ei paljon puutukaan. Kaksi vuotta ja kolme kuukautta. (*Menee äitinsä eteen. Raa'asti*). Ja siitä minä kiitän sinua, kuuletko, sinua! Sitä kiitosta tulin tuomaan, kun tästä kerran satuttiin ohii kulkemaan.

LAATUSKA.

Mutta enhän minä

KALLE.

Ehän sinä!? Sinä juuri minut semmoiseksi opetit, pienestä pitäen. Julmaksi ja sydämettömäksi. Kummako, jos sitten vanhana puukko sattuu pahasti käteen. Kun ei mitään ole oppinut koskaan säälimään.

LAATUSKA.

Voi, poikani, voi . . .

KALLE.

Aika nyt niin sanoa. Olisit ennemmin pienenä neuvonut, ja neuvonut niin että minä olisin vaikka välistä huu-
tanut: voi äiti, voi! En kai silloin tässä tilassa nyt olisi.
Mutta ei! Sinä opetit minut julmaksi. Sinä opetit otta-
maan kiinni kärpäsiä ja panemaan niitä hämähäkin seittiin
ja katsomaan, kuinka hämähäkki kietoisi kudostaan niiden
ympäri ja sitten imisi niistä elonnesteen. Siinä muka
aika hyvin kuluisi. Ja kuluihan se. Mutta samalla se
hämähäkki imi minusta kaiken ihmisyyden tunteen, kaiken
säälin, teki minut julmaksi. Minä olen tätä kaikkea jo siksi
paljon ajatellut, istuessani tutkintovankeudessa toista kuu-
kautta, että sen nyt hyvin ymmärrän. (*Puoleksi epätoivois-
saan.*) Oi, minä muistin kaikki, kaikki siipien repimiset
kärpäsiltä, tikkujen pistelemisen parmoihin, linnunpesien
hävittämisen — ja minä tiesin, että siinä se alkusyy oli
minun kurjuuteeni, että sellaista sain tehdä. Voi äiti, äiti, —
tuskin sinäkään äidin nimeä ansaitset, kun et sellaisesta
lastasi kurittanut, opettanut pois sellaisesta. Sillä minusta
teit tällaisen hylkiön.

ÄÄNI (*oven takaa*).

Aika on kulunut. Jatkamme matkaa.

KALLE.

En minä sentään tahdo sinua sen enempi syyttää.
Sinä et ehkä parempaa ymmärtänyt. Mutta minut sillä
tavoin teit ikipäiviksi onnettomaksi; ja luulen että moni
äiti on samalla tavalla tehnyt poikansa onnettomaksi. —
Mutta nyt on mun mentävä.

LAATUSKA.

Anteeksi, Kalle, anteeksi. En tosiaankaan ymmärtänyt,
en ymmärtänyt.

KALLE.

Kyllä kai meillä lopultakin lienee molemmillakin toi-
sillemme anteeksiantamista.

AANI (*ulkoa*).

Missä sinä viivyt? Tule heti, paikalla. Kuuletko!

KALLE.

Tulen, tulen. (*Aidilleen.*) Mentävä on. Hyvästi. (*Ovessa kääntyy, katsahtaa taakseen.*) Pitkälle matkalle!

LAATUSKA

(*tuijottaa hänen jälkeensä, puhuu vasta hänen mentyään.*)

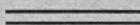
Hyvästi . . hyvästi. (*Nojaa leukaansa käsiensä varaan, huojuttaa ruumistaan äänettömässä epätoivossa, puhuu hiljaa, harvokseen.*) En sitä ymmärtänyt, en. Nyt ymmärrän

Ei repiä kärpäsiltä siipiä, ei särkeä lintujen pesiä, ei . .

Hyvä Jumala, miksi en ole ennen käsittänyt, että sellaisesta muutakin pahaa ja julmaa oppii? Miks'en?

Miksi täytyi minun näin ankara opetus saada? *Huojuttaa yhä ruumistaan, tuijottaa eteensä.*)

Esirippu.

Elojuhlilla.

Yksinäytöksinen kuvaus.

Kirjoittanut *Tahvo Kärppä*.

HENKILÖT:

ANNA } sisaruksia, parinkymmenen vuoden ijässä.
 ANTTI }
 ERKKI SALONIEMI, 23:n vuoden ikäinen.
 LEHTELÄ, n. 50-vuotias.
 KARIMÄKI, n. 25-vuotias.
 VALTOLAN EMÄNTÄ.

Näyttämö talonpoikaistalon tupa. Kaksi ovea perällä. Ikkuna vasemmalla. Anna ja Antti koristelevat ja siistiävät huonetta, asettavat tuoleja ja penkkejä riveihin j. n. e.

ANNA.

Kyllä oli sentään erinomainen tämä opettajan keksintö.

ANTTI.

Ja näiden elojuhlain toimeenpaneminenko?

ANNA.

Niin juuri. Eikös sinun mielestäsi?

ANTTI.

Olipa tietysti. Enkä minä usko, että tässä kylässä on ketään, joka ei olisi samaa mieltä. Kyllähän ne aina ennen ovat vastustelleet sen takatalvivaraston perustamista . . .

ANNA.

Niin, sanos muuta!

ANTTI.

Vaan kyllä viimekeväisen takatalven jälkeen jo myönsivät, että hyvä olisi olemassa sellainen varasto. Ja varma minä olenkin, että joka talosta näille elojuhlille nyt antimia tuodaan.

ANNA.

Kyllä kai sentään erehdyt.

ANTTI.

No tuodaan — kaikista muista, jollei ehkä Lehtelästä. Mutta tuohan se Heikki sieltä, jollei muuten niin sinun takiasi.

ANNA.

Ole vait'!

ANTTI.

No, no, mikäs siskoon tuli? Sinuahan so Heikki katselee, kyllähän sinä sen tiedät!

ANNA.

Katselkoon mitä katselee. Minä ainakaan en häntä katsele.

ANTTI

(*kiinnittää seinälle paperia, johon suurilla kirjaimilla on kirjoitettu: „Ole armelias elämille!“*).

Niin, tiedetäänhän se sekin, ketä sinä katselet. Eikös se olekin Saloniemen Erkki?

ANNA.

Ja tiedetäänhän se sekin, ketä sinä katselet. Eikös se olekin Ylämäen Aliina?

ANTTI.

Myönnetään, myönnetään! (*Hyppää tuoilta paperia kiinnittämästä.*) Eikös olekin sopiva tuo tuossa?

ANNA.

Olet pannut sen paraalle paikalle, keskelle peräseinää. Ei se minun mielestäni siihen sovi.

ANTTI.

Ja miksi ei?

ANNA.

Eihän se ole eläinsuojelusyhdistyksen varsinainen tunnusmerkki. Meidän tunnuslauseemmehan on: „Oikeutta kaikille!“ Se lause on minun mielestäni pantava tuohon paikkaan.

ANTTI.

Oletpa tosiaan oikeassa. Annahan se tänne. (*Anna antaa hänelle paperin.*) Tämähän se todellakin on kunnia-paikalle pantava. (*Kiinnittää paperin seinään, otettuaan toisen pois.*)

ANNA.

Siitä saavat oudotkin nähdä, mitä eläinsuojelus oikeastaan tahtoo.

— ANTTI.

Mutta tämän toisen paperin me panemme tänne. (*Kiinnittää sen toiselle seinälle.*)

LEHTELÄ

(tulee).

Päivää. Missäs isäntä on?

ANTTI ja ANNA.

Päivää.

ANTTI.

Kyllä kai isä on kamarissa.

ANNA.

Olipa hauska, että isäntäkin on tullut eloujuhlille.

LEHTELÄ.

Elojuhlille! Jaa niillekö eläinsuojeluksen kerjuujuhlille? En minä sentään niin hassu ole.

ANTTI.

Hassuko?

LEHTELÄ.

Hassu juuri. Niinkuin ei nyt enää entinen meno kelpaisi! Kun muka pitäisi elukoille laittaa ihmisten olot!

ANNA.

Eihän eläinsuojelus sentään juuri sitä tarkoita.

LEHTELÄ.

Vai että ei. Kävihän tuo opettaja meilläkin sanomassa, että minun muka pitäisi laittaa ikkuna navettaani. Mutta minä sanoin, että ei se ole mikään sali, vaan navetta.

ANTTI.

Mutta enemmänhän lehmät lypsävät, jos saavat olla valoisassa navetassa.

LEHTELÄ.

Lypsävät mitä lypsävät. Kyllä meidän lehmistä ilman-kin tulee tarpeeksi maitoa . . .

ANTTI.

Niin, jos tulee, niin . . .

LEHTELÄ.

Enkä minä tänne tullut puhumaan tällaisista turhuuksista. Osuusmyllyn johtokunnan kokous meillä piti oleman.

ANTTI.

Niinhän isä kuului sanovan. Toivoi, että saisitte pide-tyksi siksi kun elojuhlat alkavat. Tänne tulee puhujakin Helsingistä.

LEHTELÄ.

Siitä minä viis! Tyhmyyksiä ne vain ne semmoiset puhuvat. Ja sen minä sanon, että jos meidän Heikki rupeaa sellaisiin hullutuksiin osaaottamaan, niin — tuoss' on viis hirttä poikki.

ANNA.

Olisipa ikävä, jollei Heikki ymmärtäisi asiaa paremmin kuin te.

LEHTELÄ

(hiukan ajatuksissaan).

Vai olisi ikävä? Vai? *(Antille syrjään.)* Menehän sinä Antti hiukan pois, minulla olisi niinkuin puhumista Annalle.

ANNA.

Voitte puhua Antinkin kuullen. Sitäpaitsi Antin tarvitsee auttaa tämän tuvan somistamisessa.

KARIMÄKI

(tulee).

Päivää. Täällähän näyttään oltavan kovissa koristuspuihissa. *(Kättelee ensin Lehtelää, sitte Anttia ja viimeksi Annaa.)* Mitäs Annalle kuuluu?

ANNA.

Kiitos, hyvää vain.

KARIMÄKI.

Ette ole käyneet Karimäessäkään.

ANNA.

Eipä sitä tahdo olla aikaa kyläilemisiin.

LEHTELÄ.

Eihän näillä semmoisiin aikaa. Niitä eläimiään vain suojelevat.

KARIMÄKI

(*nauraen*).

Vai sitä hullutusta ne nämäkin.

ANTTI.

Ei sitä kannata ensinkään nauraa.

KARIMÄKI.

No mitäpä sille muuta semmoiselle hyödyttömälle?

ANTTI.

Ei se ole niinkään hyödytöntä. Senjälkeen kun me rupesimme asiaa ajattelemaan ja sen mukaan menettelemään, on meidän karjan tuotanto lisääntynyt neljänneksellä — uskokaa sitten jos tahdotte.

ANNA.

Ja sitäpaitsi ihminen tekee vain velvollisuutensa kohdellessaan eläimiä niinkuin oikeus ja kohtuus vaatii. (*Näyttää seinällä olevaa taulua.*) „Oikeutta kaikille!“

KARIMÄKI.

Jaa, sen minä vain sanon, että kyllä minä ruokaa hevoselleni annan, mutta pitää sen saaman ruoskaakin!

LEHTELÄ.

Ja sen minä sanon, että salia ei minun navetastani ikinä tehdä. — Mutta tulehan jo, Karimäki, kokoukseen.

KARIMÄKI.

Mennään vaan! Hyvästi vähäksi aikaa. (*Karimäki ja Lehtelä menevät oikeanpuoleisesta peröovesta.*)

ANTTI

(*hetken äänettömyyden jälkeen.*)

Siinä on oikein sopiva pari. Molemmat meidän aattemme vastustajia.

ANNA.

Ja molemmat . . .

ANTTI.

Ja molemmat? Sano pois! Molemmat meidän pitäjän itserakkaimpia miehiä. Eikö niin?

ANNA

(*nauraen.*)

No, jotain sinne päin!

VALTOLAN EMÄNTÄ.

(*tulee.*)

Päivää. — Kuulkaas, hyvät ystävät, kun meidän Mansikki sai apilasähkyn. Olivat lehmät päässeet odelmapeltoon. Täällähän on se eläinsuojelusyhdistyksen lääkekaappi; eikös siinä olisi jotain, joka auttaisi?

ANTTI.

Kyllähän siinä on. Mutta onkos emäntä jäsen? Tai kuuluuko teidän isäntä yhdistykseen?

VALTOLAN EMÄNTÄ.

Emmehän me kuulu kumpikaan.

ANTTI.

No, sitten täytyy emännän heti ruveta jäseneksi, sillä yhdistyksen päätöksen mukaan eivät muut saa esineitä ja lääkkeitä kaapista kuin ne, jotka ovat jäseniä.

VALTOLAN EMÄNTÄ.

Mielellänihän minä. Kuinka ei liene ennen tullut ruvetuksi! Ei ole tullut ajatelluksi, että saattaa paha osua omaan kohtaan.

ANNA.

Tahtoohan se niin olla. Mutta ei ole myöhäistä vieläkään.

VALTOLAN EMÄNTÄ.

Ja sen minä sanon, että jos nyt Mansikki paranee, niin joka-ikinen meidän talosta yhdistykseen tulee.

ANTTI.

Paranee se, olkaa varma. Tulkaahan nyt, kiiruhdetaan. Minä otan putkipistimen mukaani. (*Menee Valtolan emännän seuraamana.*)

ANNA
(yksin).

Näin kulkee eläisuojelusaate eteenpäin. Joka ei sen ihanteellista puolta ymmärrä, ymmärtää sen tuottaman hyödyn, ja sillä tavoin kaikki vähitellen liittyvät riveihimme. — Kas niin, johan täällä alkaakin kaikki olla kunnossa kokousta varten. Kunhan nyt vaan ehtisivät pitää sen osuusmyllyn johtokunnan kokouksen ja pääsisivät tänne sieltä ohjelmaa kuulemaan. Tekisi se monelle hyvää; Lehtelälle ja Karimäelle varsinkin. — Karimäki näyttää aikovan . . . No niin, sen minä sanon, että ikinä en ottaisi miehekseni ketään, joka nauraa eläisuojelusaatteelle ja vastustaa sitä.

KARIMÄKI

(katsoo oikeasta peräovesta).

Kas, nythän Anna onkin täällä yksin. Saako tulla?

ANNA.

En minä kiellä.

KARIMÄKI
(sisään).

Osuipa kerrankin hyvästi. (*Erkki Saloniemi raottaa vasenta peräovea, aikoo tulla sisään, mutta jääkin ovelle.*)

Kauan minä tällaista tilaisuutta olen odottanutkin. Kuulkaahan, Anna! Ei, laulamalla se käy paremmin. *(Laulaa.* Sävel: „Yhden mä tiedän sorjan ja sievän . . .“)

Mulla on kahden manttaalin maat, ja

ERKKI.

(jatkaa ovelta laulua).

Mulla on lemmen tulta.

(Vetäytyy nopeasti pois.)

KARIMÄKI

(laulaa).

Kellot ja silkit minulta saat ja . . .

ERKKI

(laulaa).

Lämpimän sydämen multa.

(Hypähtää sisään. Puhuu.) Hyvää päivää. Mitäs kuuluu? *(Kättelee Annaa.)*

KARIMÄKI

(vihaisena Erkille).

Mitä sinä täällä teet?

ERKKI

(vilkuttaen samalla silmää Annalle).

Samaa kuin — sinäkin.

KARIMÄKI.

Sinun olisi ollut paras pysyä poissa.

ERKKI

(nauraen).

So, so, yhtä hyvä oikeus kai minulla oli tänne tulla kuin sinullakin. *(Viittaa seinällä olevaa taulua.)* „Oikeutta kaikille!“

KARIMÄKI

(pilkallisesti).

Vai olet sinäkin noita kurjia eläinten suojelijoita!

ANNA.

Olemmeko me . . . ovatko eläinten suojelijat kurjia?

KARIMÄKI
(*hiukan hämillään*).

Enhän minä nyt ihan sitä . . .

ANNA.

Eläinsuojelus on samalla parasta ihmisuojelusta.

KARIMÄKI.

Olkoon mitä on En rupea siitä kinaamaan.

ERKKI.

Rupeatpa ehkä eläinsuojeluyhdistyksen jäseneksi?

ANNA.

Mitäpä hän kurjien kanssa.

KARIMÄKI.

Kuulkaas, Anna . . . No ei, sama se. Jääköön toiseksi kerraksi. Pitää kai mennä tuonne johtokunnan kokoukseen. (*Menee oikeasta peräovesta, jättäen sen raolleen.*)

ERKKI.

Hyvästi, hyvä herra, älkää tulko toisen kerran. (*Annalle.*)
Taisin tässä äsken aivan yht'äkkiä tulla laulaneeksi . . .

ANNA.

Kuule, älä puhu siitä nyt!

ERKKI.

Miksi ei! Kun kerran näin hyvin sattui . . .

ANNA.

Ei, ei, ei nyt! Voivat vielä tulla tuolta toisesta huoneesta. Ja voi muitakin ihmisiä tulla . . .

ERKKI.

Saanko sitten, kun ei ole vaaraa, että kukaan tulisi häiritsemään?

ANNA

(maahan katsoen).

Saat.

ERKKI

(iloisesti hyrähdellen laulaa).

Nyt laulaen,
 nyt laukaten
 ajaa Mannilan Mauno,
 nyt laulaen,
 nyt laukaten . . .

(Oikeasta sivuhuoneesta rupeaa kuulumaan ääniä. Puhuu.)
 Siellähän kokous taitaa jo alkaa. Tulehan, niin otetaan mekin siihen täältä syrjäisinä osaa hiukan. *(Tarttuu Annan käteen ja vetää hänet raollaan olevalle oikealle peräovelle.)*
 Katsohan, nyt ryhtyy Lehtelä jo puhetta johtamaan.

LEHTELÄ

(näyttämön ulkopuolella).

Olemmekos me kaikki täällä koolla. Jaa, ollaan, ollaan. Niin, tuota noin, meidänhän pitäisi nyt valita myllylle uusi isännöitsijä. Ketä ehdotetaan?

PARI KOLME ÄÄNTÄ.

Puheenjohtaja, puheenjohtaja.

LEHTELÄ.

Ehkä minä lausun ensin itse. Niin, tuota noin, jos minä totta puhun, niin ei teissä ole ketään, joka kykenisi myllyn kirjoja pitämään. Mutta meillä on sellaisia neljä miestä. Minä ehdotan, että valitsette minut.

ANNA

(ihmeissään).

Kuuletko, Erkki!

ERKKI.

Kuulen, enkä ihmettele. Sellaista juuri saattaa Lehtelältä odottaa.

ERÄS ÄÄNI
(*ulkopuolella*).

Minä ehdotan Karimäkeä.

ERKKI.

Mitähän Karimäki siihen sanoo!

KARIMÄKI
(*ulkopuolella*).

Herra puheenjohtaja, minä yhdyn edelliseen puhujaan.

ERKKI
(*työntää oven kiinni. Äännet vaikenevat*).

Ei, kummempaa minä en ole koskaan kuullut. Näytelmä tuollaisesta kokouksesta pitäisi kirjoittaa!

ANNA.

Sanos muuta. Ja nuo molemmat ovat muka eläinsuojeluyhdistyksen pahimpia vastustajia.

ERKKI.

No se on selvää, että joka on niin ymmärtämätön, ettei käsitä eläinsuojelusaatteen hyötyä ja merkitystä, se ei käsitä muutakaan.

ANNA.

Sitä minä aina olen sanonut.

ERKKI.

Ja itse juuri äsken näit siitä toisenkin esimerkin. Eihän tuo Karimäki älynnyt pysyä sinusta poissa . . .

ANNA
(*ojentaa Erkille kätensä*).

Ole tuossa jo!

ANTTI.

(tulee vasemmasta peräovesta.)

Nyt on Valtolan Mansikki pelastettu . . . *(Ilvehtien.)*
Johan se Anna on Erkkinsä löytä . . .

ANNA

(rientää peittämään kädellään Antin suuta).

Älä toki huuda niin että kaikki kuulevat!

ANTTI.

En, en. Mutta saanko onnitella.

ERKKI

(kätellen Anttia).

Onnittele pois.

ANTTI.

Onneksi olkoon sitten. Tätähän minä aina olen ennustanutkin.

ANNA.

Mutta pidetään nyt tämä vielä meidän välisenä . . .

ANTTI.

Pidetään vaan siksi kun isät ja äiditkin sen tietoonsa saavat. Mutta voimmehan me kaikessa hiljaisuudessa pitää näitä elojuhlia kihlajaisjuhlina.

ERKKI.

Voimmepa niinkin. — Mutta mitäs sinä siitä Valtolan lehmästä puhuit?

ANTTI.

Pelastin sen vain ähkyyn kuolemasta putkipistimellä. Ja viisi uutta jäsentä sieltä sain eläinsuojelusyhdistyksen. Lupasivat kaikki tulla tänne kokoukseenkin.

ANNA.

Eikö tänne tosiaankin jo ala tulla väkeä? Ei opettaja eikä se puhujakaan vielä ole saapunut.

ANTTI.

Kyllä ne jo ovat täällä. Äiti taitaa niitä peräkamariissa kahvitella.

ERKKI

(*katsoo ikkunasta*).

Ja väkeä on jo pihalla koko joukko. Näkyvät tuoneen heiniä ja jyviäkin jo jotkut.

ANNA.

Sehän on hyvä alku.

ANTTI.

Ja huonokos alku oli se, että juuri ennen näitä juhlia saatiin yksi eläin pelastetuksi. Ilman tätä yhdistystä se olisi ollut mennyttä kalua.

ANNA.

Minäpä menen kutsumaan tänne opettajaa ja puhujaa.
(*Menee vasemmasta peräovesta.*)

ANTTI.

Minunhan tässä pitäisi lausua lyhyet tervetuliaissanat. Olen valinnut aineeksi eläinsuojeluyhdistyksen tunnussanat: „Oikeutta kaikille!“ Vähän pelottaa, kun tulee vieraita kuulijoita.

ERKKI.

Älä sinä yhtään pelkää! Puhu sinä niinkuin mies vaan! Niin että kivetkin hertyvät! Ei siinä niin sanoja katsota, kun ajatus on hyvä.

ANTTI.

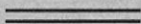
Sehän kyllä hyvä on, sitä en epäile. Eläinsuojelusaate on jalo aate, kaunis aate, tulevaisuuden aate, jonka alalla kaikki voimat, muista erimielisyyksistä huolimatta, saattavat yhtyä tekemään työtä isämaan hyödyksi ja kaikkien yhteis-oikeudeksi.

ERKKI.

Hyvä, puhu siihen tapaan vain. Minä huudan ihmisiä sisälle. (*Huutaa vasemmasta peräovesta.*) Tulkaa sisään, ohjelma alkaa.

ANTTI.

Siihen tapaan, mutta lähtökohtana ja päätepisteenä jalo tunnuslauseemme: „Oikeutta kaikille!“

(*Esirippu.*)

Saarelan pihalla.

Vuoropuhelu. Kirj. Artturi Jokio.

HENKILÖT:

HANNES SAARELA } sisarukset.
 ALLI SAARELA }
 ROSA, Allin ystävä.
 VILHO, Hanneksen ystävä.
 VUORELA } nuoria talonisäntiä,
 SUVANTO } Allin ja Hanneksen naapureita.
 PARILA, köyhä mökkiläinen.

Näyttämö: talon pihamaa; rakennuksen pääty näkyy oikealla. Pihamaata reunustamassa on puita ja pensaita. Taka-alalla aita ja sen takana polku, taustassa joku luonnon maisema.

Esiripun auetessa loikoilee Vilho kirjaa lukien pensaen takana siten, että on näkymättömänä polulle. Hetken kuluttua tulevat Vuorela ja Suvanto vasemmalta ja pysähtyvät juttelemaan aidan toiselle puolelle.

VUORELA: Tässä on se talo, josta tänne tullessamme sinulle jo puhuin. Isäntä täällä on vanhuuttaan heikkona sairaana, mutta talon nuori poika tekee isänsä tehtävät, ja, niinkuin näet, tekee ne hyvin.

SUVANTO: Kerrohan minulle vielä tästä talosta ja sen isännästä. — Sanoit, että tämä talo ei ole kauaakaan ollut siinä kunnossa kuin se nyt on.

VUORELA: Ei olekaan. Vuosi sitten valmistui tuo upea navetta. Siinä sitä on navettaa. Eikö olekin suuri?

SUVANTO: Jaa'a.

VUORELA: Suuri on.

SUVANTO: O'on.

VUORELA: Ja ikkunat, ne ovat kuin kirkon ikkunat. Ja pumput ja muut mukavuudet siellä on. Mitäs sanot!

SUVANTO: Mahtavat olla rikkaita tämän talon asujamet?

VUORELA: Eivätpä erityisesti.

SUVANTO: No mitenkäs tämän asian sitten voi käsittää! Rahaa-han tuommoisten hommaamiseen tarvitaan.

VUORELA: Totta kai! Ja rahaa tähän taloon on täytynyt tulla, koska sitä mennytkin on, sillä velkaa ei ole pennin pyörylääkään. Ja kolme, neljä vuotta sitten kuitenkin koko talo oli milteipä rappiotilassa.

SUVANTO: Puhutko oikein totta?

VUORELA: Totta on. Usko sitten jos tahdot.

(Karjankellon kiltatusta alkaa kuulua, vähitellen yhä selvemmin.)

SUVANTO: Alanpa tulla perin uteliaaksi. Kerro, hyvä ystävä, jos suinkin jotakin tiedät. En ole asiasta ennen kuullut, kun aivan hiljattain tänne muutin. Miten tämä talo on nyt niin hyvinvoipa?

VUORELA: Tuolta tulee vastaus.

SUVANTO: Tarkoitatko tuota kotiinpalaavaa karjaa?

VUORELA: Sitä. Ja tahdonpa kysyä, mitä pidät karjasta.

SUVANTO: Kerrassaan uhkeata.

VUORELA: Parhaimman hoidon, minkä eläimet suinkin voivat saada, saa juuri tuo karja. Sitähän todistaa osaltaan tilava ja valoisa navettakin. Parempia lypsylehmiä et tapaa koko pitäjässä.

SUVANTO: Oletpa sinä hyvä tämän talon kehuja.

VUORELA: Kannattaa olla. Ja sitäpaitsi en kehu, sanon vain totuuden.

SUVANTO: Sanoit, että täällä kohdellaan eläimiä hyvin. Johtuisiko karjan tuottavuus siitä?

VUORELA: Sen saat uskoa! Näithän ne hevoset, joita eilen ihailit ja joista arvelit, että „olisipa noista edes yksi minun“. Hevoset ovat nuoren isännän lempieläimiä ja hän panee suurta huolta niiden hoitamiseen. Enkä ainakaan minä moiti tämän talon hevosten kelpoisuutta. — Ja kerronpa vielä jotain! Tämä seutu on pikkulintujen rauhoitusalue. Täällä ne saavat rauhassa viettää elämänsä, ei niitä täällä kukaan saa häiritä; isäntä on sen jyrkästi kieltänyt. Ja pikkulinnut maksavat tämän

hyvyyden moninkertaisesti takaisin, hävittämällä pelloille ja muulle kasvillisuudelle tuhoa tuottavia hyönteisiä. Tästä on se etu, että kasvillisuus saa rauhassa varttua.

SUVANTO: Ihmettelenpä kuinka tämä hyvinvointi ja varallisuus on saanut alkunsa.

VUORELA: Niin minäkin. Olen asiaa ajatellut, ja luulenpa tietäväni yhden seikan, joka asiaan on vaikuttanut.

SUVANTO: Ja mikä se on?

VUORELA: Kaikki tämän talon asukkaat kuuluvat eläinsuojeluyhdistykseen ja ovat sen aatteen innokkaimpia ajajia.

SUVANTO: Eläinsuojeluyhdistykseen?

VUORELA: Niin, eläinsuojeluyhdistykseen.

SUVANTO: Kun kuuntelen puhettasi, niin huomaan itseni varsin tyhmäksi. Miten se eläinsuojeluyhdistys tähän asiaan vaikuttaa?

VUORELA: Kyllä kuulen, ettet ole kauaa ollut paikkakunnalla, kun et tiedä mitään eläinsuojeluyhdistyksestä. Eihän se yhdistys tietysti yksin saa kaikkea aikaan, mutta sen vaikutuksesta kohoaa myötätunto eläimiä kohtaan, harrastus niiden hyvään ja ystävälliseen sekä samalla järkipäiseen hoitoon. Järkipäinen, hyvä hoito taas lisää eläinten tuotantokykyä ja on siten ainaisenä vaurastumisen lähteenä.

SUVANTO: Onhan tuo hyvinkin ymmärrettävää, kun tulee sitä vain ajatelleeksi.

VUORELA: Yhdistyksellä on eläinlääkekaappikin. Sitä meidän pitää käydä katsomassa. Moni eläin on sen rohdoilla parannettu. Mutta emmeköhän nyt mene katsomaan, kuinka Parilan vanha hevonen päästetään päiviltä.

SUVANTO: Onko siinä mitään katsomista?

VUORELA: Sinulle ainakin. Se tapahtuu ampumakoneella ja hyvin nopeasti: yks' kaks' ja eläin ei enää tiedä mistään. Tule, mennään, sitenhän näet lähemmin. *(Menevät oikealle.)*

Vilho, joka on koko ajan tarkkaan ja ihmetellen kuunnellut miesten puhetta, nousee ja menee katsomaan miesten jälkeen; huutaa sitten oikealle:

Hannes, oletko siellä!

HANNES: *(ulkopuolella)* Täällä olen.

VILHO: Tuletko tänne?

HANNES: Aivan heti.

VILHO: Minulla vain olisi hiukan asiaa sinulle.

HANNES: *(tulee kantaen muutamia esineitä kädessään.)* No niin, tässä olen, mitä asiaa sinulla on?

VILHO: Jaha. Siinä on nyt se tämän talon nuori, mainehikas, paljon puhuttu isäntä.

HANNES *(nauraen, puhuu iloisesti.)* Pitkähuuli, roikkukorva, kilisilmä ja niin edespäin. Niinkö?

VILHO: Ei, älähän nyt. Sellaista kuvausta en ole kuullut ihmisten sinusta antaneen. Totta ja tosissani minä puhuin.

HANNES: Niinhän minäkin.

VILHO: Päätömiä sinä itsestäsi puhut; mutta minä tahtoisin sanoa mitä ihmiset sinusta puhuvat. Kuuntelehan nyt.

HANNES: Kyllähän minä . . .

VILHO: Ihmiset kehuvat sinua . . .

HANNES: Kuule, ei minulla nyt ole aikaa kuunnella . . .

VILHO: Ainoastaan hetkinen.

HANNES: Ei, ei yhtään.

VILHO: No mutta luulisihan olevan hauska tietää mitä ihmiset sinusta puhuvat.

HANNES: Kyllähän minussa on „paljon ja monta lajia“, mutta minä tiedän, että ihmiset ylimalkaan puhuvat toisistaan pelkkää pötyä. Minulla ei ole aikaa kuunnella.

VILHO: Mikä kiire sinulla on?

HANNES: Paljon töitä, hevoset odottavat. Eikö sinulla mitään asiallista asiaa ollutkaan?

VILHO: Oli kyllä. Minä tahtoisin tietää siitä eläinsuojeluyhdistyksestä, jossa sinä ja kaikki muutkin tämän talon asukkaat ovat ensimmäisinä toimihenkilöinä.

HANNES: Mitä sinä siitä sitten tahtoisit tietää?

VILHO: En muuta kuin että mikä mies sinä olet siinä yhdistyksessä.

HANNES: Puheenjohtaja.

VILHO: Vai puheenjohtaja.

HANNES: Mutta mistä olet saanut tietää, että meidän väki kuuluu eläinsuojeluyhdistykseen?

VILHO: Kuules, sinä olet huono puheenjohtaja, agiteeraat huonosti yhdistyksesi puolesta. Et ole puhunut siitä minulle mitään.

HANNES: Enhän luullut sinun välittävän mitään sellaisista kuin eläinsuojeluyhdistyksestä.

VILHO: Ei pidä asioita tietämättä tehdä päätelmiä! Mutta tahdotkos nyt tietää, miksi tekisi mieleni saada tarkempia tietoja tuosta yhdistyksestä?

HANNES: Annahan kuulua.

VILHO: Loikoilin tuolla pensaikossa kun kaksi miestä tuli tähän. He pistivät tupakaksi ja juttelivat, kehuskellen tätä taloa. Loppujen lopuksi toinen heistä sanoi, että eläinsuojelusaate on tämän kaiken hyvän sinulle ja teikäläisille suonut. Hän selitteli, ja me molemmat muut kuntelimme. Ja selityksillään hän sai minunkin uskomaan, että eläinten hyvä kohtelu tuottaa runsaat korvaukset ja että eläinsuojeluyhdistys tässä suhteessa antaa parhaimman avun.

HANNES: Oikeinpa hän kuuluukin asian selittäneen. Kukahan se mahtoi olla?

VILHO: En tunne heitä kumpaistakaan. Mutta eivätköhän liene naapureitasi. Nuoria olivat kummatkin. Lupasivat käydä kohta täällä.

HANNES: Taisivat olla Vuorela ja Suvanto. Niin, Suvantohan muutti tänne aivan hiljattain. *(Miettii.)*

VILHO: *(hetken kuluttua.)* Mitä mietit?

HANNES: Mietinhän vain, miten se Vuorela on saattanut puhua sillä tapaa.

VILHO: Mitä kummaa siinä olisi?

HANNES: Kyllä on. Hän ei ole tähän saakka juuri eläinsuojeluasiasia suosinut.

VILHO: Mutta jos hän on muuttanut mielensä?

HANNES: Ehkäpä. Toivotaan sitä! Mutta tuollahan Vuorela tuleekin tänne. *(Aikoo lähteä.)*

VILHO: Hannes, joko sinä aiot mennä?

HANNES: Onko sinulla sitten ikävä?

VILHO: Eipä paljon muutenkaan.

HANNES: Mikä puuttuu?

VILHO: Niin, mikä puuttuu? *(Katsoo kädessään olevaa kirjaa ja heittää sen pois.)* Tuommoinenkin kuiva romaani.

HANNES: Minulla on toisia ja ehkä vähemmän „kuivia“.

VILHO: Niistä en enää välitä. Minä tahtoisin tietää siitä eläinsuojeluksestasi. Sinä et puhu siitä mitään.

HANNES: Kyllä minulla on sellaistaakin kirjallisuutta, joka käsittelee eläinsuojelusta. Tahdotko?

VILHO: Miks'ei, mutta minä tahtoisin nähdä sinua toimessasi ja itse tahtoisin ottaa siihen osaa ja auttaa sinua. Se olisi toimintaa . . .

HANNES: Älähän sinä, hieno kaupunkilainen ja ylioppilas . . .

VILHO: Pilkkakirves, suusi poikki. Suostutko ehdotukseeni?

HANNES: Joka on?

VILHO: Johan sanoin. Tästä lähtien: mitä sinä teet, sitä minäkin, mitä tahansa ja missä tahansa. Olen oppilaanasi.

HANNES: No miksi en suostuisi! Käteni. (*Ojentaa kätensä, jossa on sorkkasakset.*)

VILHO: (*aikoo tarttua Hanneksen käteen*) Mitä, noitako tarjoat minulle?

HANNES: (*naurahtaen*) Olinpa liian innostunut huomatakseni mitä käsissäni oli. Mutta nyt, tuossa käsi, jota voit puristaa sen asian merkiksi, että tästä lähtien vietät kesälomaasi toisella tapaa.

VILHO: Ja hyödyllisemmin.

HANNES: Sekä itsellesi että kaikelle luomakunnalle, joka sinua ympäröi. Ja toisessa valossa tulet sitä näkemään tästä päivästä alkain, jolloin sen elämään lähemmin syvennyt.

VILHO: Niin, kyllä minä olen samaa mieltä kuin sinäkin. — Mutta mitä kojeita ne nuo ovat? Selitä; ovatpa ne näköisiä.

HANNES: Tämä koje, jota sinulle käden asemasta äsken tarjosin, on sorkkasakset.

VILHO: Mitä niillä tehdään?

HANNES: Tule navettaan, niin näet mitä niillä tehdään ja mitä näillä muillakin tehdään. Mene muuttamaan pukua, sillä et sinä tuollaisissa pukimissa navettaan saa tulla. Minä menen edellä, löydäthän perässä. (*Menee.*)

VILHO: Kyllä löydän ja pian löydänkin. (*Aikoo mennä oikealle, kun samassa kuuluu laukaus; jää seisomaan hetkeksi portaille, kääntyy ja menee aidan luo ja tähyilee oikealle. Tyttöjen puhetta kuuluu oikealta.*)

ROSA: (*ulkopuolella*) Nyt pääsi Parilan hevonen lepoon.

VILHO: Aiii!

ALLI: Mikä nyt? (*Tytöt tulevat esille.*)

VILHO: Hevonenko siellä ammuttiin?

ALLI: Pelästyitkö?

VILHO: Enhän minä; muuten vain kysyin.

ALLI: Niin, nyt on Parilan hevonen saanut levon, hyvin ansaitun levon, suoritettuaan pitkän, vaivaloisen päivätyn.

VILHO: Minkätähden hevonen ammuttiin? Oliko se sairas?

ALLI: Vanhuutensa tähden se ammuttiin.

VILHO: Eikö se kyennyt enää työhön?

ALLI: Tuskinpa olisi ja jos olisikin, niin . . .

VILHO: Kannattaako Parilan ampua hevosensa, josta vielä saattaisi olla jotakin hyötyä?

ALLI: Ei olisi kannattanut; köyhä mies.

VILHO: No miten . . . ? Kuka hänet pakotti ampumaan hevosensa?

ALLI: Ei kukaan. Eläinsuojelusyhdistys maksoi pienen korvauksen hevosesta, kun yhdistys katsoi velvollisuudekseen päästää hevosraukan lepoon.

VILHO: Mutta sehän on suuri uhraus ja hyvä työ eläinsuojelusyhdistykseltä.

ALLI: Kaunis velvollisuus, jonka yhdistys mielellään ja parhaimpansa mukaan koettaa täyttää.

VILHO: Mutta mielestäni on tuleva jotakin myös niille, jotka työskentelevät yhdistyksen hyväksi.

ALLI: Ja he saavatkin. Siitä tietoisuudesta johtuva onnellisuus, että on tehnyt jotakin hyvää, on heille täysin riittävä palkinto vaivoistaan, palkinto, jonka voi vastaanottaa puhtaalla omallatunnolla. Ja onneahan ihmiset etsivät. Ikävä vain että ei sitä yleisemmin ymmärretä etsiä tältä kannalta, joka ei vaadi muuta kuin rakkautta luomakuntaan.

(Linnun iloista viserrystä kuuluu.)

HANNES: *(tulee)* Vilho, oletko unohtanut sopimuksemme?

VILHO: Melkeinpä.

HANNES: Mikä sen aiheutti?

VILHO: Lintu visersi ja . . .

HANNES: Ja . . . ?

VILHO: Lintu visersi ja Alli puhui, tai oikeammin: Alli puhui ensin ja sai meidät mietteihimme, ja sitten lintu visersi . . . kai kiittolisuuttansa.

HANNES: Sittenhän minä häiritsin teitä. Suokaa anteeksi.

ALLI: Se on helposti anteeksi annettu. Mutta mistä sopimuksesta sinä äsken mainitsit? Olisin utelias.

HANNES: Vilho, sanonko? Tai mitä sitä kysyn.

VILHO: (*erikseen Hannekselle*) Voithan sen sanoa myöhemminkin, ja tuleehan se muutenkin ilmi.

HANNES: Kyllä minä sanon, niin voidaan jo tänään keskustella eräästä yhdistystä koskevasta asiasta.

VILHO: Mutta älä sano, että rupean talli- ja navetta-apulaiseksesi.

HANNES: Häpeätkö tunnustaa sellaista? Älä nyt ole pikkumainen.

VILHO: Mutta tässä on vieraita.

HANNES: Kuka? Aha, nyt huomaan. (*Rosalie.*) Suo anteeksi, Rosa, enhän minä sinua edes huomannut, saatikka älysin tervehtiä. Minä olen sellainen hupsu, että kun olen johonkin asiaan innostunut, olen aina unohtaa kaiken muun. (*Tervehtii Roosaa.*) Ja saanko nyt esittää sinulle herra ylioppiaan ja tulevan talli- ja navetta-apulaiseni sekä samalla ensimmäinen oppilaani, Vilho Vihervaaran, joka myöskin on uusimpia jäseniä yhdistyksessämme.

ROSA: (*Vilholle*) Onpa teillä arvonimiä.

ALLI: Joissa arvaan sopimuksenne sisällön piilevän. Arvaanko oikein?

HANNES: Oikein arvaat.

ALLI: Ai miten hauskaa.

HANNES: Ja nyt me yhdessä kiidätämme yhdistyksemme aatetta oikein jättilaisaskelin eteenpäin. Näin, näin, näin . . . (*Juoksee pitkin askelin näyttämön poikki. Vuorela ja Suvanto ovat tulleet esille ja jääneet kuuntelemaan.*)

VUORELA: Pysähtykää ja ottakaa meidätkin mukaan.

HANNES: Ihanko totta? No ei sitä sentään niin hirveästi mennä ettei ehditä ketään ottaa mukaamme. Kaikki, jotka tahtovat, me otamme joukkoomme.

(*Vuorela ja Suvanto tulevat tervehtimään.*)

VUORELA: Hyvää iltaa myös. Taisimmepa hiukan niinkuin häiritä tännetulollamme?

HANNES: Ei millään muotoa; tervetuloa vain.

VUORELA: Tässä tämän uuden naapurimme Suvannon kanssa tuumailimme liittyä jäseniksi siihen eläinsuojelusyhdistyksen.

VILHO: (*erikseen Hannekselle.*) Nyt kuulit.

SUVANTO: Niinhän sitä tuumailtiin.

ALLI: Miten hauskaa, että naapurimmekin liittyvät yhdistykseemme.

VUORELA: Mitä nuori isäntä sanoo?

HANNES: Olen iloinen, mutta — myöntää täytyy — myöskin niin hämmästynyt, etten sanaa suustani saa.

VUORELA: Kuinka niin?

HANNES: En luullut teidän erityisesti eläinsuojelusta suosivan. Ja onhan hauskaa, että kaksi reipasta talonisäntää rupeaa jäseniksi yhdistykseen, joka on juuri sellaisten miesten tarpeessa kuin te olette.

VUORELA ja SUVANTO: Eihän meistä mihinkään. Mihin meistä?

HANNES: Kyllä teistä apua yhdistykselle tulee. Olkaa huoleti.

ROSA: Kun vain oikein innostutte asiaan.

ALLI: Ja kyllä te vielä innostuttekin. Innostuihan tämä kaupunkilainenkin. Hänkin on nyt yhdistyksemme jäsen ja alkaa opiskella navetassa ja tallissa Hanneksen johdolla.

VILHO: (*Allille*) Oletpa sinä suustasi sukkela!

ALLI: Ja hän uhkaa olla oikein ahkera oppilas.

VUORELA: Niin pitääkin. Kannattaakin sitä oppia!

SUVANTO: Minä tulisin myös oppilaaksi. Ettekö olisi hyvä ja antaisi neuvoja, sillä täältä niitä luulisi saavan, koska neuvokkuutta on tämän talon rakentamisessa ja ylläpitämisessä täytyntä ja täytyy edelleenkin olla.

HANNES: Mitä te tarkoittatte?

VUORELA: (*Suvannolle.*) Saanko minä sanoa?

SUVANTO: Sano vain!

VUORELA: Tämä Suvanto kai tarkoittaa pyytää neuvoja hevosensa parantamiseen.

SUVANTO: Enhän minä juuri sitä tarkottanut.

HANNES: Olen valmis, jos vain osaan auttaa. Ehkä menemme katsomaan hevosta?

SUVANTO: Kiitoksia; olen hyvin kiitollinen.

VUORELA: Anteeksi nyt, hyvä naapuri, mutta minä esittäisin toisenkin asian.

HANNES: Mikä se olisi? Antaa kuulua vain!

VUORELA: Kas se on niin, että Suvanto ja minä kuljimme äsken tästä ohi ja ihailimme tämän talon komentoa. Tahtoisimme mielellämme nähdä talon laitoksia ja kuulla selityksiä niistä. Vai mitä sanot, Suvanto?

SUVANTO. Kyllä minä olisin siihen hyvin halukas, jos isäntä vain suostuu.

HANNES: Kyllähän minä mielellänikin, mutta eihän meillä mitään erikoista nähtävää ole. Onhan sellaista muuallakin.

(*Parila tulee.*)

PARILA: Hyvää iltaa.

HANNES: Iltaa, iltaa. Mitä kuuluu?

PARILA: Hyvää kuuluu. Vanha, uskollinen hevoseni pääsi tässä lepoon. Hyvä on ollakseni, vaikka haikeata oli erota vanhasta työkumppanistaan.

KAIKKI: Tietäähän sen.

PARILA: Kiitos teille. (*Kättelee Allia ja Hannesta.*) Eihän minun suurellakaan tappiolla tarvinnut luopua työtoveristani. Niin, kiitos teille hyvántahtoisuudestanne minua, köyhää miestä kohtaan.

VILHO: (*Hannekselle*) No Hannes, aiotko täyttää isäntien pyynnön?

HANNES: Mielelläni, mutta, niinkuin jo sanoin, mitä minä heille näytän?

VILHO: Suotta kainostelet. Jollet mielestäsi luule voivasi näyttää tai selittää mitään muuta, niin on ainakin yksi seikka, joka jos mikään heille selittää ja tekee ymmärrettäväksi talosi ja erittäinkin karjataloutesi menestymisen syyn.

HANNES: Mikä se on?

VILHO: Muistatko, kun päivää sen jälkeen kuin olin tullut tänne kesälomaani viettämään, olimme Ruskolla, sinun nimikkohevosellasi ajellessa. Muistatko miten sinä ja hevosesi olitte kuin yksi, miten te ymmärsitte toisianne, kun eräässä mäessä astelitte rinnatusten; sinä puhelit hevosesi, joka näytti sinua ymmärtävän; ei olisi luullut että te olitte ihminen ja eläin. Ja miten sellainen voi olla mahdollista? Eikö juuri se tapa, millä kohtelit hevostasi, saattanut teitä molemminpuolisesti toisianne ymmärtämään? Näytä näille isännille nytkin miten sinun on hauska olla eläinten joukossa, miten niitä kohtelet, miten ne sinua sitten ymmärtävät, niin kyllä nämä isännät arvaavat loput, he arvaavat mistä johtuu tämän talon vaurastuminen.

HANNES: Tahdonpa koettaa. Mennään siis!

Esirippu.

